

Ohlédnutí za profesorem zahradnictví, školkařem a pomologem Vojtěchem Řezníčkem (1940–2024)

Koncem května přišla velmi smutná zpráva z Brna, ve věku nedožitých 84 let opustil 20. dubna naše řady vzácný, skromný člověk, prof. Ing. Vojtěch Řezníček, CSc. Byl vysoce erudovaným ovocnářským odborníkem a pedagogem, známým nejen u nás, ale i v zahraničí. Jeho práce a výsledky zejména z oblasti množení ovocných dřevin (školkařství) byly vynikající, měly ohlas i využití v odborné praxi.

Vojtěch Řezníček se narodil na Vysočině v obci Radostín nad Oslavou 1. května 1940, kde také absolvoval základní školu, která se tehdy nazývala Osmiletá střední škola. Po ukončení v r. 1954 nastoupil do Žehušic u Čáslavi na Učňovskou školu zahradnickou, tam se v r. 1956 vyučil a nastoupil jako zahradník v Koniferových školkách v Žehušicích, kde pracoval do r. 1960. Během tohoto období zde také získal úplné středoškolské vzdělání. Na tuto dobu vzpomínal velmi rád, naučil se tam zahradnické řemeslo, od učitelů získal úctu k oboru i poctivý přístup k těžké práci zahradníka, což dodržel v celé své profesní kariéře a vedl k tomu i spolupracovníky a mladší kolegy.

Po maturitě úspěšně absolvoval přijímací zkoušku na Vysokou školu zemědělskou v Brně, Agronomickou fakultu (AF VŠZ), zahradnický obor v Lednici na Moravě, kterou ukončil v r. 1965 s vyznamenáním a získal titul inženýr. Po promoci absolvoval jeden rok základní vojenskou službu jako důstojník. Ještě předtím krátce pracoval jako zahradník v klášterní zahradě v Brně-Štýřicích.

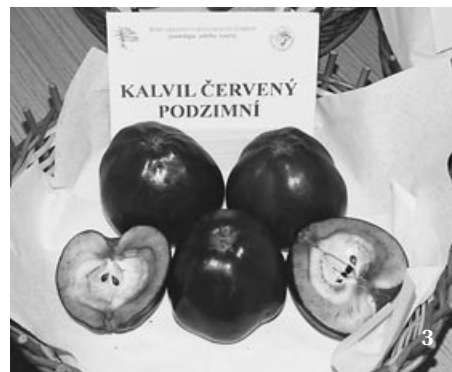
Po základní prezenční službě nastoupil v r. 1966 na katedru šlechtění a zahradnictví AF VŠZ jako asistent. V r. 1977 obhájil kandidátskou disertační práci Vliv zinku

1 Vojtěch Řezníček s nádobovými experimenty pro testování vlivu podnoží na kvalitativní parametry školkařských výpěstků. Brno (2002)

2 Určování vzorků ovoce – hřebčín Kladruby nad Labem (2000)

3 Detail z výstavy ovoce, doprovodná akce odborného semináře Staré krajové odrůdy ovocných dřevin – pomologie, údržba, využití. Lednice (říjen 2002)

jako průmyslového exhalátu na růst a vývoj ovocných druhů. Docentem pro obor Speciální produkce rostlinná byl jmenován v r. 1990. V r. 1997 habilitoval v oboru Ovocnictví na základě předložené práce Možnost ovlivnění vegetativního růstu

jádřovin. Profesorem pro obor Zahradnictví se stal v r. 2002.

Od r. 1966 až do r. 2015 byl zaměstnán na univerzitě jako učitel (akademický pracovník), vedoucím Ústavu šlechtění a množení zahradnických rostlin Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně byl v letech 1991–2004, proděkanem pro vědu a výzkum na této fakultě v období 1998 až 2004. V pregraduálním studiu byl garantem předmětu Zahradnictví na Agronomické fakultě, oboru Technologie potravin, Fytotechnika a Ochrana rostlin, Vinohradnictví, Fytotechnika a Všeobecném oboru. Školitelem v doktorandském studijním programu Zahradnická produkce, později Zahradnictví. Vedl na 200 diplomových prací, které byly úspěšně obhájeny. Je spoluautorem 7 skript.

Prof. Řezníček byl u studentů velice oblíbený. Měl svou filozofii, snažil se připravit studenty ke zkoušce i pro profesní život co nejlépe. Pomáhal jim radou i prakticky. Studenti to věděli a snažili se na zkoušku řádně připravit. Pan profesor každoročně býval členem různých komisí při státních závěrečných zkouškách, i zde byl nápomocen zkušeným při řešení všetečných otázek předsedů nebo členů komisí.

Do vědecko-výzkumné činnosti se zapojil od počátku působení na univerzitě, např. i jako spoluorganizátor fakultních a celostátních konferencí Studentské vědecké a odborné činnosti a zároveň byl vedoucím 27 studentských prací v rámci této soutěže. Vlastní vědecko-výzkumná činnost byla zaměřena na obor ovocnářství, ovocné školkařství a pěstování méně rozšířených ovocných druhů. V rámci jednotlivých grantových agentur se zapojil do řešení 28 projektů. Výsledky byly prezentovány v mnoha původních vědeckých pracích, příspěvcích ve sbornících národních nebo mezinárodních sympozií, vědeckých konferencí a v odborných časopisech. Byl členem Oborové rady postgraduálního studia, vědeckých rad, komisí pro státní závěrečné zkoušky u nás i na Slovensku, na Fakultě zahradnictví a krajinného inženýrství Slovenské zemědělské univerzity v Nitře.

Na Zahradnické fakultě postupně vytvořil a jako kurátor udržoval genofondovou kolekci méně pěstovaných ovocných druhů v rámci Národního programu konzervace a využití genofondu rostlin, do kterého se Zahradnická fakulta zapojila v r. 1994. Společně s kolegy neúnavně shromažďoval jednotlivé položky, spolupracoval s mnohými pracovišti v zahraničí. Jeho aktivity byly podpořeny i různými grantovými projekty, např. u Grantové agentury ČR,

Ministerstva zemědělství nebo československým projektem v rámci Vědecké grantové agentury Ministerstva školství, výzkumu, vývoje a mládeže Slovenské republiky a Slovenské akademie věd (VEGA 2000–03). Genofondová kolekce byla nejdříve umístěna na experimentálních plochách ústavu v Žabčicích v rámci Školního zemědělského podniku VŠZ v Brně (dnes MENDELU), později i na plochách ústavu v Brně a v Lednici. Jsou v ní zastoupeny vyšlechtěné odrůdy nebo vybrané genotypy, ale i lokální odrůdy získané sběrem. Nedílnou součástí byl každoroční popis kvalitativních i kvantitativních parametrů rostlin v kolekci včetně vyhodnocování využitelnosti genotypů či odrůd k dalšímu pěstování. Byly vytvářeny klasifikátory. Tyto informace přispěly ke zvýšení zájmu odborné i laické veřejnosti o pěstování této zajímavé, dříve opomíjené skupiny ovocných dřevin.

Další oblastí, ve které se V. Řezníček nesmazatelně zapsal do historie zahradnictví, byla záchrana genofondu starých a regionálních odrůd ovocných dřevin, zejména jádrovin. Po r. 1989 byla tato problematika prakticky neznámá a na okraji zájmu společnosti. Byl vynikající pomolog, ovocnář, jakých bylo opravdu málo, často při cestách po české krajině zastavoval u silnic, odebíral vzorky plodů a mapoval výskyt odrůd nebo druhů extenzivních tvarů ovocných dřevin. Mnohdy se pouštěl i do řezu jednotlivých stromů, pokud naznal, že je to zapotřebí. Zasluhou prof. Řezníčka a jeho spolupracovníků byla v 90. letech na Zahradnické fakultě zavedena tradice seminářů a praktických instruktáží v terénu s tématem studia a záchrany genofondu starých a regionálních odrůd a druhů ovocných plodin. Každoročně byly pořádány vícedenní semináře, určené pro zájemce o tuto problematiku. V prvních letech se jich účastnili především pracovníci správ chráněných krajinných oblastí, členové Českého svazu ochránců přírody, později občanských sdružení (dnes bychom řekli okrašlovacích spolků a Místních akčních skupin) z celé republiky i Slovenska. Zde se učili základy pomologie a seznamovali se s problematikou extenzivních tvarů ovocných dřevin. Z každého semináře vznikl sborník příspěvků, rozesílaný zájemcům. Postupem času se semináře v Lednici staly místem, kam zájemci přiváželi vzorky ovoce k určování (zejména plody jabloní,

4 Výuka studentů v extenzivním sadu. Veselí nad Moravou (2001)

5 Ukázky sbírek méně pěstovaných ovocných druhů pro zájemce z řad veřejnosti v Žabčicích (2001)

6 Z předávání ocenění prof. Řezníčkovi při výročí Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně (2019). Snímky z archivu autorů

hrušní, ale i modrého ovoce). Byly to dlouhé večery a noci, pan profesor trpělivě určoval vzorky, uložené v nekonečných řadách beden, co neurčil na místě, vzal s sebou do Brna a pokračoval celou zimu až do jara. Později měl pomocníka, vynikajícího pomologa z Valašska Ing. Václava Těteru, CSc., specialistu na modré peckoviny (více např. v Živě 2020, 5: 272–274). Byl to skvělý tým. Postupně vychovávali novou, mladou generaci pomologů a školkařů. V r. 2006 jejich spolupráce vyvrcholila vydáním dodnes nepřekonané publikace Ovoce Bílých Karpat (Tětera a kol.). Součástí seminářů byla vždy také pomologická výstava starých odrůd, která si získala velký ohlas, a tato tradice se rozšířila ze Zahradnické fakulty v Lednici i do regionů, kde působili nadšenci – pomologové, mnohdy účastníci lednických seminářů. V rámci seminářů se konaly i praktické výjezdy s ukázkami řezů, tvarů dřevin nebo možností zpracování ovoce. Byla založena i tradice praktických kurzů, na kterých se

účastníci učili stromy ošetřovat a řezat. Kurzy probíhaly obvykle ve spolupráci s CHKO a ČSOP Bílé Karpaty. Organizačně je měla na starosti Ivana Jongepierová, spolupracovali např. Pavel Klevcov, Ladislav Tomčala, doktorandi pana profesora (např. Stanislav Boček, Václav Koběluš) a kolegové z ústavu. S odstupem času můžeme říci, že činnost V. Řezníčka byla rozhodujícím impulzem pro zvýšení zájmu o extenzivní ovocné tvary v krajině. Jeho zásluhy v této oblasti nebyly sice nikdy naší společností patřičně doceněny, ale jsou nezpochybnitelné.

Již jsme zmínili, že Vojtěch Řezníček byl oblíbeným přednášejícím a instruktorem nejen pro ovocnáře, zahradníky, ale zejména pro široký okruh zahrádkářské veřejnosti, která jej zvláště hodnotila pro jeho vynikající ovocnářské znalosti, komunikační schopnosti a rozhled. Trpělivě vysvětloval, objasňoval, odpovídal na všetečné dotazy, tato práce ho těšila a naplňovala. Protože byl praktik, nezaskočila ho téměř žádná otázka, pokud ano, dokázal vždy se znalostí věci poradit či odpovět – byl autentický, přesvědčivý. Dovedl s jistotou určit i staré a krajové odrůdy, byl pravidelně zván také na lokální výstavy ovoce. Rovněž jeho publikace v odborné literatuře byly hojně vyhledávány. Odborná činnost v posledních letech aktivního působení na MENDELU sledovala problémy ovocnářství zaměřené na použití starých a krajových odrůd v ovocných výsadbách nebo vhodnost kombinace podnoží a odrůd ve školkařské činnosti. Je spoluautorem vyšlechtěné jabloňové odrůdy 'Moravia' a vysoce ceněným odborníkem v oblasti hodnocení méně pěstovaných ovocných druhů.

Vojtěch Řezníček udělal pro rozvoj zahradnictví mnoho, zanechal po sobě hlubokou stopu a bude nám chybět. Dokázal skloubit praktické dovednosti zahradníka s akademickým myšlením, zaměřeným na aplikovaný výzkum. Pro Zahradnickou fakultu i Mendelovu univerzitu v Brně za dobu svého působení vykonal mnoho a zasloužil se o dobré jméno univerzity, nepřestal ji podporovat ani po odchodu na zasloužený odpočinek. Plným právem mu byl přiznán čestný titul Emeritní profesor Mendelovy univerzity v Brně.

K dalšímu čtení např. Živa 2008, 2: XX.